

Sivistyslautakunta

Aika 24.09.2024 klo 17:00 - 20:58

Paikka Kunnantalo, Kunnanhallituksen huone, 3 krs

Käsitellyt asiat

§	Otsikko	Sivu
§ 76	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
§ 77	Pöytäkirjantarkastajien valinta	4
§ 78	Työjärjestyksen hyväksyminen	5
§ 79	Esiopetuksen oppilaaksioton perusteiden muuttaminen	6
§ 80	Esiopetuksen lääkehoitosuunnitelma 2024	7
§ 81	Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmien päivitys / lääkehoitosuunnitelma	9
§ 82	Mäntsälän perusopetuksen koulujen lukuvuosisuunnitelmien hyväksyminen 2024-2025	11
§ 83	Mäntsälän lukion lukuvuosisuunnitelma 2024-2025	12
§ 84	Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelma	13
§ 85	Yhtenäiskoulun muodostaminen Ehnroosin ja Myllymäen kouluista	16
§ 86	Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tilojen käytön toimenpideohjelma 2025-2030	19
§ 87	Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvioesitys vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2026-2028	24
§ 88	Otto-oikeuden piiriin kuuluvat viranhaltijapäätökset	28
§ 89	Ilmoitusasiat	29

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
Läsnä	Virpiaro Matti Nykänen Martti Brusila Eerik Hoffman Heidi Karttunen Osku Pohjonen Niina Koski Päivi Ylimartimo Lauri	Puheenjohtaja I varapuheenjohtaja Jäsen Jäsen Jäsen Jäsen Varajäsen Jäsen	
Poissa	Tamminen Liisa Tuomisto Emmi		
Muu	Manninen Katri Kivistö Rosa-Julia Ahvo Timo Tulkki Henna Malmivuori Jorma Vinnari Roni Mäkinen Janne Komi Henna Purola Karoliina Kuisma Kristian Lindqvist Anni	Kunnanhallituksen edustaja Nuorisovaltuuston edustaja Esittelijä Pöytäkirjanpitäjä Asiantuntija Asiantuntija Asiantuntija Asiantuntija Harjoittelija	§ 85 § 85 § 81-83, 85-87 § 84 § 79-80, 87 § 87 § 79-80, 87

Allekirjoitukset

Matti Virpiaro
puheenjohtaja

Henna Tulkki
pöytäkirjanpitäjä

Käsitellyt asiat 76 - 89

Pöytäkirjan tarkastus

Heidi Hoffman
pöytäkirjantarkastaja

Niina Pohjonen
pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävilläpito

Yleinen tietoverkko 01.10.2024

Sivistyslautakunta

§ 76

24.09.2024

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 76

Päätösehdotus

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Sivistyslautakunta

§ 77

24.09.2024

Pöytäkirjantarkastajien valinta

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 77

Päätösehdotus

Valitaan pöytäkirjantarkastajiksi Heidi Hoffman ja Niina Pohjonen.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Työjärjestyksen hyväksyminen

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 78

Hallintosäännön mukaan asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimitella toisin päätä.

Päätösehdotus

Hyväksytään esityslistan mukainen työjärjestys.

Käsittely

Puheenjohtaja ehdotti, että kokousasioiden asiantuntijaesittelyt tehdään seuraavassa järjestyksessä. Pykälät 85 (Yhtenäiskoulun muodostaminen Ehnroosin ja Myllymäen kouluista) ja 84 (Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelma) esitellään ennen muiden asioiden esittelyä. Lisäksi puheenjohtaja ehdotti, että varhaiskasvatuksen hallinnon harjoittelija Anni Lindqvist voi olla kokouksessa varhaiskasvatuspäällikön mukana seuraavassa kokousasioiden esittelyä.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Lisäksi päätettiin puheenjohtajan ehdotuksen mukaisesti kuulla pykälien 85 ja 84 asiantuntijaesittelyt ennen muiden kokouspykälien esittelyä ja että varhaiskasvatuksen hallinnon harjoittelija voi olla mukana asioiden esittelyn ajan.

Asian käsittelyn jälkeen kuultiin asiantuntijaesittelyt seuraavasti:

Ehnroosin ja Myllymäen koulujen rehtori Jorma Malmivuori § 85, saapui klo 17.05 ja poistui klo 17.58

Ehnroosin ja Myllymäen koulujen virka-apulaisrehtori Roni Vinnari § 85, saapui klo 17.05 ja poistui klo 17.58

Opetuspäällikkö Janne Mäkinen § 81-83, saapui klo 17.05 ja poistui klo 17.58 ja § 85-87, saapui klo 18.30 ja poistui klo 20.27

Mäntsälän lukion rehtori Henna Komi § 84, saapui klo 18.00 ja poistui klo 18.24

Varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola § 79 ja 80, saapui klo 18.25 ja poistui klo 18:30 ja § 87, saapui klo 19.50 ja poistui klo 20.27

Varhaiskasvatuksen hallinnon harjoittelija Anni Lindqvist § 79 ja 80, saapui klo 18.25 ja poistui klo 18:30 ja § 87, saapui klo 19.50 ja poistui klo 20.27

Controller Kristian Kuisma § 87, saapui klo 19.50 ja poistui klo 20.27

Merkittiin, että kokouksessa pidettiin tauko klo 19.45-19.50 asiaesittelyjen aikana.

Esiopetuksen oppilaaksioton perusteiden muuttaminen

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 79
575/12.01.00.00/2024

Sivistyslautakunta on hyväksynyt 9.11.2021 § 52 esiopetuksen oppilaaksioton perusteet. Perusteet ovat astuneet voimaan 1.8.2022. Mäntsälän esiopetuksessa on ilmennyt tarvetta muuttaa liitteen ”Mäntsälän esiopetuksen oppilaaksioton perusteet 1.8.2022” osalta kunnallisten esiopetusta tarjoavien päiväkotiryhmien esiopetuksen opetusryhmäkokoja 1.8.2025 alkaen. Muutostarve johtuu mm. siitä, että lähivuosina Nummisten, Saaren ja Sälinkään päiväkodeissa ei ole välttämättä esiopetuksen järjestämiseksi vaadittavaa seitsemää esiopetusikäistä lasta.

Olemassa olevien perusteiden mukaan lähiopetusalueita määritettäessä ”esiopetuksen opetusryhmäkoot muodostuvat mahdollisimman tasaisiksi. Ryhmän minimikoko on 7 oppilasta kunnallisissa päiväkodeissa. Mäntsälän kunta hyväksyy yksityisen päiväkodin esiopetuksen tuottajaksi, jos yksikössä on vähintään 5 esiopetusikäistä lasta.”

Esiopetusryhmän vähimmäislapsimääräksi ehdotetaan viittä lasta kunnallisissa päiväkodeissa. Lapsimäärä olisi siten sama, kuin yksityisissä päiväkodeissa esiopetuksen voimassa olevan esiopetuksen oppilaaksioton perusteiden mukaisesti. Vähimmäislapsimäärän muutoksen kunnallisissa päiväkodeissa mahdollistaa sen, että esiopetusryhmien toiminta varmistetaan myös kylillä, joissa lapsimäärä on vähenevä. Tällöin lapsen kasvun- ja opinpolku mahdollistuu varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen ilman, että lapsia tarvitsee kuljettaa esiopetusvuodeksi toisiin päiväkoteihin keskustaan tai Hyökännummelle. Esiopetusryhmät muodostetaan tarvittaessa niin, että esiopetuksessa vaadittava vertaisoppiminen ryhmässä tapahtuu muiden päiväkodissa olevien ikäryhmien kanssa, yhdistetyssä ryhmässä.

Valmistelija	Varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola, sähköposti karoliina.purola(@)mantsala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Ahvo Timo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta päättää, että esiopetuksen oppilaaksioton ryhmän minimikoko on kunnallisessa varhaiskasvatuksessa 1.8.2025 alkaen viisi (5) esioppilasta.
Käsittely	Varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola esitteli asiaa kokouksessa.
Päätös	Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.
	Liite 1. Mäntsälän esiopetuksen oppilaaksioton perusteet 1.8.2025

Esiopetuksen lääkehoitosuunnitelma 2024

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 80
522/12.01.03.00/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisussa Turvallinen lääkehoito, Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen 2021, määrittää koulutuksen järjestäjä tahon vastuut lasten lääkehoidon suunnittelusta ja toteuttamisesta. Koululaisen lääkehoidosta vastaavat huoltajat ja lapsi itse oman kehitystasonsa mukaisesti. Koulussa toteutettavaan lääkehoitoon liittyvät toimintamallit kuvataan koulukohtaisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa. Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Koulutuksen järjestäjä (kunta, opetustoimen johto) vastaa siitä, että opetussuunnitelman mukaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisällytetään lääkehoitosuunnitelma ja että se toteutuu. Yksittäisen työyksikön eli koulun johdolla on vastuu koulukohtaisen lääkehoitosuunnitelman sisällyttämisestä koulun opiskeluhuoltosuunnitelmaan, ja sen toteutumisesta huolehtiminen.

Kunnan varhaiskasvatuksen johdolla on velvollisuus huolehtia siitä, että varhaiskasvatukseen laaditaan lääkehoitosuunnitelma yhteistyössä terveydenhuollon viranomaisten kanssa. Kunnan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma koskee kaikkia varhaiskasvatuksen toimintamuotoja kunnan omissa palveluissa sekä yksityisessä varhaiskasvatuksessa, ja se liitetään osaksi paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Varhaiskasvatuksen johto vastaa siitä, että jokaisessa toimipaikassa on saatavilla kunnan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma, ja sen liitteeksi laaditaan suunnitelma asianomaisen toimipaikan lääkehoidon järjestelyistä ja vastuutahoista. Johto vastaa myös siitä, että lasten lääkehoito toteutuu turvallisesti kaikissa varhaiskasvatuksen toimipaikoissa. Lääkehoidon organisointi varhaiskasvatuksessa tapahtuu suunnitelmallisesti edeten kunnan tasolta toimipaikkakohtaisesti aina lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan saakka.

Mäntsälän kunnassa perusopetuslain mukaisen esiopetuksen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatuspalvelut. Esioppilaiden ja varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten lääkehoito on yhdistetty kokopäivätoiminnan mukaisesti ja molemmissa noudatetaan Keusoten kanssa yhdessä laadittuun Varhaiskasvatussyksikön lääkehoitosuunnitelmaan kirjattuja toimia turvallisen lääkehoidon varmistamiseksi.

Valmistelija Varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola, sähköposti karoliina.purola(@)mantsala.fi

Esittelijä Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi esiopetuksessa noudatettavan Varhaiskasvatussyksikön lääkehoitosuunnitelman.

Sivistyslautakunta

§ 80

24.09.2024

Käsittely

Varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola esitteli asiaa kokouksessa.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Liite 1. Varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma 2024

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmien päivitys / lääkehoitosuunnitelma

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 81

522/12.01.03.00/2023

Sivistyslautakunta on päättänyt Mäntsälän perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelman kokouksessaan 15.6.2023 §70 ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelman kokouksessaan 22.8.2023 §83.

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisussa Turvallinen lääkehoito, Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen 2021, määrittellään koulutuksen järjestäjätahon vastuut lasten lääkehoidon suunnittelusta ja toteuttamisesta. Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetussuunnitelman mukaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sisällytetään lääkehoitosuunnitelma ja että se toteutuu (STM 2021). Lääkehoitosuunnitelma on laadittu yhteistyössä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen ja Keski-Uudenmaan kuntien kanssa voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuen. Yhteinen lääkehoitosuunnitelma ohjaa lääkehoidon toteuttamista kouluissa ja oppilaitoksissa. Suunnitelma täydennetään koulukohtaisilla tiedoilla koulukohtaiseksi lääkehoitosuunnitelmaksi. Suunnitelman täydennyksestä vastaa rehtori. Lääkehoitosuunnitelma lisätään Mäntsälän kunnan perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmien liitteeksi.

Valmistelija Opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi, vs.oppimisen tuen erityisasiantuntija Hannele Vasama, sähköposti hannele.vasama(@)mantsala.fi

Esittelijä Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus Sivistyslautakunta päättää, että lääkehoitosuunnitelma lisätään Mäntsälän kunnan perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmien liitteeksi. Rehtori vastaa koulukohtaisen suunnitelman toteutumisesta.

Sivistyslautakunta valtuuttaa opetuspalvelut tekemään teknisenä korjauksena tämän päätöksen mukaiset tekstimuutokset voimassa oleviin opiskeluhoitosuunnitelmiin.

Käsittely Opetuspäällikkö Janne Mäkinen esitteli asiaa kokouksessa.

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Liite 1. Lääkehoitosuunnitelma
Liite 2. Oppilaan lääkehoitosuunnitelma
Liite 3. Lääkehoidon osaamisen varmistaminen
Liite 4. Lämpötilaseurantalomake
Liite 5. Ilmoitus lääkityspoikkeamasta

Mäntsälän perusopetuksen koulujen lukuvuosisuunnitelmien hyväksyminen 2024-2025

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 82

436/12.00.02/2024

Perusopetusasetuksen (1998/852 9 §) mukaan opetuksen järjestäjän tulee laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma, jossa määrätään opetuksen yleisestä järjestämisestä, opetustunneista ja opetuksen yhteydessä järjestettävästä muusta toiminnasta sekä työajoista, koulun ulkopuolella annettavasta opetuksesta ja muista tarpeellisista opetuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.

Mäntsälän Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen toimintasäännön 3.9.2024 mukaan sivistyslautakunta päättää opetussuunnitelmiin perustuvien vuosittaisten lukuvuosisuunnitelmien hyväksymisestä.

Sivistyslautakunta käsittelee seuraavien koulujen lukuvuosisuunnitelman:

- Hepola
- Hirvihaara
- Hyökännummi
- Kirkonkylä
- Myllymäki
- Numminen
- Ohkola
- Saari
- Sälinkää
- Sääksjärvi
- Ehnroos
- Riihenmäki

Rehtorit ovat valmistelleet koulukohtaiset lukuvuosisuunnitelmat. Koulujen lukuvuosisuunnitelmat liitteineen ovat sivistyslautakunnan käytettävissä oheismateriaalina sähköisessä kokoussympäristössä. Opetuspäällikkö esittelee koulujen lukuvuosisuunnitelmien painopistealueet sivistyslautakunnalle keskittyen erityisesti järjestyssääntöihin.

Valmistelija	Opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Ahvo Timo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta hyväksyy Mäntsälän perusopetuksen koulujen lukuvuosisuunnitelmat 2024-2025
Käsittely	Opetuspäällikkö Janne Mäkinen esitteli asiaa kokouksessa.
Päätös	Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Sivistyslautakunta

§ 83

24.09.2024

Mäntsälän lukion lukuvuosisuunnitelma 2024-2025

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 83
437/12.00.02/2024

Mäntsälän kunnan sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen toimintasäännön 3.9.2024 mukaan sivistyslautakunta päättää opetussuunnitelmaan perustuvan koulun vuosittaisen lukuvuosisuunnitelman hyväksymisestä.

Mäntsälän lukion lukuvuosisuunnitelma on sivistyslautakunnan nähtävänä sähköisessä kokousjärjestelmässä. Opetuspäällikkö esittelee lukuvuosisuunnitelman painopisteet ja erityisesti järjestyssäännöt kokouksessa.

Valmistelija	Opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Ahvo Timo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta hyväksyy Mäntsälän lukion lukuvuosisuunnitelman 2024-2025.
Käsittely	Opetuspäällikkö Janne Mäkinen esitteli asiaa kokouksessa.
Päätös	Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Sivistyslautakunta	§ 108	24.10.2023
Sivistyslautakunta	§ 38	23.04.2024
Sivistyslautakunta	§ 84	24.09.2024

Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelma

Sivistyslautakunta 24.10.2023 § 108

Mäntsälän lukiolla on valmisteltu Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelmaa syksyllä 2023. Yhdessä opetushenkilöstön ja opiskelijoiden kanssa on tarkasteltu lukion mahdollista suuntautumisvaihtoehtoa elokuusta 2023 alkaen.

Tarkastelun tuloksena esiin on noussut kolme erilaista näkökulmaa: 1) LUMA ja terveysala 2) hyvinvointi ja työelämätaidot ja 3) talous ja sijoittaminen. Myös kansainvälisyys on noussut tarkastelun kohteeksi.

Syyslukukauden 2023 aikana lukiolla laaditaan kansainvälisyysuunnitelma ja tehdään akkreditointihakemus. Hakemuksen tekoon osallistetaan opettajat ja opiskelijat.

Kehittämissuunnitelman esittelymateriaali on lautakunnan luettavissa oheismateriaalina sähköisessä kokousjärjestelmässä.

Mäntsälän lukion rehtori Henna Komi esittelee asiaa kokouksessa.

Valmistelija Lukion rehtori Henna Komi, sähköposti henna.komi(@)mantsala.fi

Esittelijä Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus Merkitään tiedoksi.

Käsittely Lukion rehtori Henna Komi esitteli asiaa kokouksessa.

Käsittelyn aikana sivistysjohtaja muutti päätösesitystään seuraavasti:

Sivistyslautakunta merkitsee Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelman valmistelun tiedoksi ja edellyttää, että lukio tuo kehittämissuunnitelman seuraavan vaiheen tiedoksi lautakunnalle huhtikuussa 2024.

Päätös Hyväksyttiin muutetun päätösehdotuksen mukaan.

Sivistyslautakunta 23.04.2024 § 38

Opetuspalvelut välittää sivistyslautakunnalle katsauksen Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelman valmistelusta.

Mäntsälän lukiolla on tarkasteltu yhdessä opetushenkilöstön ja opiskelijoiden kanssa lukion mahdollisia painopistealueita elokuusta 2023

Sivistyslautakunta	§ 108	24.10.2023
Sivistyslautakunta	§ 38	23.04.2024
Sivistyslautakunta	§ 84	24.09.2024

alkaen. Tarkastelun tuloksena esiin on noussut kolme erilaista näkökulmaa: 1. LUMA ja terveysala 2. hyvinvointi ja työelämätaidot ja 3. talous ja sijoittaminen. 8-luokkalaisille ja lukiolaisille on toteutettu kyselyt yhteistyössä peruskoulun opinto-ohjaajien kanssa. Kyselyillä on pyritty valottamaan lukioon hakeutumisen syitä sekä mahdollisuuksia vastata opiskelijoiden tarpeisiin. Lukion opettajat ovat toteuttaneet valmistelua työryhmätyöskentelynä. Opiskelijoiden edustus on lisäksi ollut valmistelussa mukana johtoryhmätyöskentelyn kautta.

Lukion rehtori Henna Komi ja lukion apulaisrehtori Tarja Alanko esittelevät kehittämistyön tämänhetkistä tilannetta lukiolla.

Valmistelija	Lukion rehtori Henna Komi, sähköposti henna.komi(@)mantsala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Ahvo Timo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta keskustelelee Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelman valmistelutilanteesta ja merkitsee tiedoksi valmistelun nykytilanteen. Sivistyslautakunta päättää Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelmasta syyskuun 2024 kokouksessa.
Käsittely	Lukion rehtori Henna Komi ja apulaisrehtori Tarja Alanko esittelivät asiaa etäyhteydellä ja opetuspäällikkö Janne Mäkinen kokouksessa.
Päätös	Sivistyslautakunta merkitsi Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelman valmistelun nykytilanteen tiedoksi. Lisäksi sivistyslautakunta päätti, että Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelma hyväksytään syyskuun 2024 kokouksessa.

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 84
832/12.00.02/2023

Sivistyslautakunta on käsitellyt Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelmaa kokouksessaan 23.4.2024 § 38. Sivistyslautakunta päätti, että kehittämissuunnitelman valmistelua jatketaan ja se tuodaan päätettäväksi syyskuun 2024 kokoukseen.

Mäntsälän lukiossa on valmisteltu kehittämissuunnitelmaa yhdessä opiskelijakunnan ja henkilöstön kanssa. Kehittämissuunnitelmassa on tutkittu eri vaihtoehtoja painotetulle opetukselle. Tutkitut vaihtoehdot ovat Taloustaidot ja sijoittaminen, LUMA-aineet ja terveysala sekä Hyvinvointi ja työelämätaidot.

Tutkituista suuntautumisvaihtoehtoista parhaiten Mäntsälän lukion koulutuksen laadun ja vetovoiman kehittämistä tukee Taloustaidot ja

Sivistyslautakunta	§ 108	24.10.2023
Sivistyslautakunta	§ 38	23.04.2024
Sivistyslautakunta	§ 84	24.09.2024

sijoittaminen -suuntautumisvaihtoehto. Suuntautumisvaihtoehdon valinnalla on vaikutuksia henkilöstökustannusten kasvuun.

Suuntautumisvaihtoehto on mahdollista lisätä koulutustarjontaan joko kevään 2025 tai kevään 2026 yhteishaussa. Kevään 2025 yhteishakua koskeva koulutustarjonta tulee olla ilmoitettuna 20.9.2024 mennessä Opintopolkuun. Tämän vuoksi suuntautumisvaihtoehtoa koskevat tiedot on ilmoitettu ennen Sivistyslautakunnan kokousta 24.9.2024. Hakukohteet tulevat Opintopolussa näkyviin 27.9.2024. Mikäli päätöksen aikataulu on toinen, on ilmoitettuja tietoja mahdollista muuttaa 14.2.2025 asti.

Valmistelija	Suuntautumisvaihtoehdon esittelymateriaali on liitteenä. Opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi ja lukion rehtori Henna Komi, sähköposti henna.komi(@)mantsala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Ahvo Timo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta päättää hyväksyä Mäntsälän lukion kehittämissuunnitelman. Sivistyslautakunta päättää, että Mäntsälän lukion opetustarjontaan lisätään Taloustaidot ja sijoittaminen -suuntautumisvaihtoehto. Lisäys toteutetaan kevään 2025 yhteishaussa.
Käsittely	Lukion rehtori Henna Komi esitteli asiaa kokouksessa.
Päätös	Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan. Liite 1. Lukion kehittämissuunnitelma

Sivistyslautakunta § 51
Sivistyslautakunta § 85

21.05.2024
24.09.2024

Yhtenäiskoulun muodostaminen Ehnroosin ja Myllymäen kouluista

Sivistyslautakunta 21.05.2024 § 51

Kunnanvaltuusto on päättänyt kokouksessaan 13.11.2023 § 94, että päätös mahdollisesta Ehnroosin koulun ja Myllymäen koulun yhtenäiskoulu -ratkaisusta tehdään erillisenä päätöksenä.

Yhtenäiskoululla tarkoitetaan koulua, jossa toimii luokka-asteet 1-9 ja, jossa on yhteinen hallinto. Ehnroosin koulu (7.-9. lk.) ja Myllymäen koulu (1.-6. lk.) toimivat samalla kampuksella osin yhteisissä tiloissa, mutta ovat rakenteellisesti kaksi erillistä koulua. Koulut ovat hallinnollisesti yhtenäisiä eli molemmilla kouluilla on yhteinen rehtori ja yhteinen virka-apulaisrehtori. Koulut jakavat yhteisinä tiloina liikuntasalin, monitoimitalon liikuntatilat ja sen läheisyydessä olevat urheilutilat sekä ruokasalin. Ehnroosin ja Myllymäen koulun opiskeluhoitohenkilökunta työskentelee Ehnroosin koululla. Ehnroosin koululla on lisäksi tilat molempien koulujen henkilöstölle, johdolle ja koulusihteeripalveluille. Myllymäen koulun iltapäivätoiminta on toiminut Ehnroosin koulun tiloissa kaksi lukuvuotta. Ehnroosin ja Myllymäen koulujen vanhempainyhdistykset ovat yhdistymässä lukuvuoden 2024-2025 aikana.

Päätöksenteon tueksi laaditaan lapsivaikutusten arviointi. Arviointia laadittaessa kuullaan Ehnroosin koulun ja Myllymäen koulun henkilöstöä, huoltajia ja oppilaskuntien hallituksia. Asiaa valmistellaan kevään aikana ja alkusyksyn 2024 aikana koulujen alettua.

Valmistelija	Opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Ahvo Timo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta päättää käynnistää valmistelun Myllymäen koulun ja Ehnroosin koulun yhtenäiskoulu ratkaisua varten. Valmistelussa laaditaan lapsivaikutusten arviointi, jonka yhteydessä kuullaan koulujen henkilöstöä, huoltajia, oppilaskuntien hallituksia ja koulujen vanhempainyhdistystä.
Päätös	Sivistyslautakunta päätti käynnistää valmistelun Myllymäen koulun ja Ehnroosin koulun yhtenäiskoulu ratkaisua varten. Valmistelussa laaditaan lapsivaikutusten arviointi, jonka yhteydessä kuullaan koulujen henkilöstöä, huoltajia, oppilaskuntien hallituksia ja koulujen vanhempainyhdistystä.

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 85
395/12.00.00/2024

Yhtenäiskoulua koskevan asian valmistelu on toteutettu sivistyslautakunnan 21.5.2024 § 51 päätöksen mukaisesti. Arviointia varten perustettiin valmistelutyöryhmä, jonka jäseniä ovat opetuspäällikkö Janne

Sivistyslautakunta
Sivistyslautakunta

§ 51
§ 85

21.05.2024
24.09.2024

Mäkinen (pj.), rehtori Jorma Malmivuori, apulaisrehtori Roni Vinnari sekä lapsen hyvinvoinnin ja tuen asiantuntija Anne Riihinen. Ohjausryhmänä toimi palvelualueen johtoryhmä sivistysjohtaja Timo Ahvon johdolla.

Valmistelussa laadittiin lapsivaikutusten arviointi sekä organisaatio- ja henkilöstövaikutusten arviointi, jonka yhteydessä kuultiin koulujen henkilöstöä, huoltajia, oppilaskuntien hallituksia ja koulujen vanhempainyhdistystä. Arviointien pohjalta laadittiin arviointiraportti.

Myllymäen koulun oppilaskuntaa kuultiin 21.8.2024 ja Ehnroosin koulun oppilaskuntaa 27.8.2024. Myllymäen ja Ehnroosin koulun huoltajille toteutettiin kysely 23.8.2024. Ehnroosin ja Myllymäen koulun henkilöstölle järjestettiin erillinen tilaisuus, joka järjestettiin 28.8.2024. Ehnroosin ja Myllymäen koulun vanhempainyhdistys on toimittanut lausunnon 29.8.2024.

Yhtenäiskoulun muodostaminen nähdään koulun perustehtävän suunnassa tapahtuvana kehittämistyönä, jolla haetaan erityisesti koulun toimintaa pedagogisesti edistäviä ratkaisuja. Yhtenäistymisen myötä tavoitteena on saada kouluilla työskentelevät eri opettajaryhmät saman kasvatuksellisen tavoitteen taakse. Koulun sisäisen yhtenäisyyden kehittämisellä tavoitellaan koulun kaikista oppilaista huolta kantavaa ilmapiiriä ja toimintatapoja.

Ehnroosin koulun oppilaskunnan hallituksen lausunnon mukaan yhtenäiskouluasiaa pidettiin varsin neutraalina asiana. Oppilaskunnan lausunnossa nousi esille seuraavia yksittäisiä ajatuksia: yläluokkalaisilla on mahdollisuus pitää teemapäiviä alaluokkalaisille, sääntöjen muokkaamisessa tulee huomioida eri luokka-asteet sekä opettajille syntyy mahdollisuus puuttua kaikkien oppilaiden toimintaan.

Myllymäen koulun oppilaskunnan hallituksen jäsenet nostivat esille koulutiloja koskevaa näkökulmaa, jotta parakissa opiskelu jäisi pois. Myös yhteistä piha-alueen käyttöä toivotaan sekä piha-alueen palautumista oppilaiden käyttöön parakkien poistumisen myötä. Eri rakennusten välille toivotaan sisäkulkumahdollisuutta, jotta kulku Ehnroosin koulurakennuksessa sijaitsevaan ruokalaan toteutuu miellyttävästi.

Vanhempainyhdistykset ovat lausuneet yhtenä vanhempainyhdistyksenä. Vanhempainyhdistyksen lausunto puoltaa yhtenäiskouluratkaisua. Lasten arjen muutokset verrattuna nykytilanteeseen nähtiin vähäisinä. Positiivisena nähtiin arjen käytänteiden selkiytyminen, isompien oppilaiden toimiminen esikuvana, pysyvyyden tunne läpi koulupolun ja henkilöstön vahvuusalueiden hyödyntäminen sekä ala- että yläluokkien oppilaiden eduksi.

Huoltajien vastausprosentti oli molemmilla kouluilla noin 5 %. Huoltajat näkivät nykytilanteeseen nähden muutoksen pienenä. Positiivisia näkökulmia olivat sisarusten oleminen samassa koulussa, tilat- ja toimintamallit ovat yhteiset ja tukevat lasten kehitystä, pienemmät voivat oppia isommilta, resurssit on mahdollista jakaa molempien koulujen tarpeiden mukaan ja nivelvaihesiirtymä helpottuu. Pelkoina nousivat tilojen riittävyys, jos kaikki oppilaat sijoitetaan saman katon alle sekä siitä

Sivistyslautakunta
Sivistyslautakunta

§ 51
§ 85

21.05.2024
24.09.2024

aiheutuvat lieveilmiöt, kuten isompien oppilaiden paheiden siirtyminen nuoremmille tai kiusaaminen. Pelot liittyivät ajatukseen, jossa molempien koulujen oppilaat olisivat vain yhdessä rakennuksessa. Kommentteissa näkyy kuitenkin muutoksen vähäisyys verrattuna nykytilanteeseen, koska yhteistyötä on jo paljon.

Henkilöstön keskusteluista nousi esille toimivallan selkeytyminen suhteessa oppilaisiin, Wilman yhteiskäytön hyödyt, nivelvaiheen helpottuminen sekä etenkin viestinnän ja suunnittelun helpottuminen. Koulujen henkilökunnalla ei ole tarkkaa käsitystä siitä, mitä muutos tarkoittaisi henkilöstön näkökulmasta. Tämä asiakokonaisuus on tärkeä huomioida johdettaessa koulujen yhtenäisyyden rakentamista osana osallistavaa yhteisöllisyyttä.

Lapsivaikutusten arvioinnin sekä henkilöstö- ja organisaatiovaikutusten arvioinnin perusteella arviointiryhmä suosittelee yhtenäiskoulun muodostamista 1.8.2025 lukien.

Laadittujen arviointien perusteella työryhmä näkee tärkeänä, että yhtenäiskoulu muodostetaan henkilöstöä osallistaen. Myös oppilaiden ja huoltajien näkökulmat tulee huomioida prosessin eri vaiheissa uutta toimintakulttuuria yhdessä rakentaen. Kunnanvaltuuston päätöksen jälkeen sivistyslautakunta päättää kuinka koulu yhteisö ja huoltajat osallistetaan asian jatkovalmistelussa.

Valmistelija

Opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi, rehtori Jorma Malmivuori, sähköposti jorma.malmivuori(@)mantsala.fi, apulaisrehtori Roni Vinnari, sähköposti roni.vinnari(@)mantsala.fi

Esittelijä

Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja kunnanhallitus edelleen valtuustolle, että Ehnroosin ja Myllymäen koulut muodostavat yhtenäiskoulun 1.8.2025 lukien

Käsittely

Ehnroosin ja Myllymäen koulujen rehtori Jorma Malmivuori, virka-apulaisrehtori Roni Vinnari ja opetuspäällikkö Janne Mäkinen esittelivät asiaa kokouksessa.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Liite 1. Lapsivaikutusten arviointiraportti 2024 ja liite (liitteen lähtötiedot 1-5 lautakunnan luettavissa oheismateriaalina)

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tilojen käytön toimenpideohjelma 2025-2030

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 86
650/12.00.00/2024

Mäntsälän kunnan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden käyttämien kiinteistöjen kokonaistarkastelua on tehty vuosien 2023 ja 2024 aikana. Vuonna 2023 tilattiin Finnish Consulting Groupilta (FCG) strateginen tilaselvitys. FCG:n strategisen tilaselvityksen tehtävänanto oli tarkastella Mäntsälän kunnan päätöksentekoa varten sivistys- ja hyvinvointipalvelujen rakennuksia sekä niihin liittyviä toteuttamismahdollisuuksia seuraavista näkökulmista: rakennusten hyödyntämispotentiaali pedagogis-toiminnallisesta näkökulmasta, mahdollisten muutosratkaisujen toteuttaminen, arvioida tarkastelun kohteena olevien palvelujen sijoittumista nykyisiin kiinteistöihin ja uudisrakentamistarpeita sekä optimoida tilatarpeet kestävästi suhteutettuna arvioituun palvelutarpeeseen.

Strategista tilaselvitystä tarkennettiin Mäntsälän kunnan omalla tilatarveselvityksellä. Jatkotyöskentelyä ohjasi kunnanhallituksen nimittämä ohjausryhmä. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi kunnanhallituksen puheenjohtaja Tapio Havula. Ryhmään kuuluivat myös kunnanvaltuuston puheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen, sivistyslautakunnan puheenjohtaja Matti Virpiaro, hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja Pauli, Goltz, tekninen ja elinvoima lautakunnan puheenjohtaja Christina Kalenius ja kuntakehityslautakunnan puheenjohtaja Jyrki Kosonen. Viranhaltijoista ryhmään kuuluivat kunnanjohtaja Hannu Laurila, tekninen johtaja Mika Pynttari, sivistysjohtaja Timo Ahvo ja talousjohtaja Riitta Samola. Ryhmän sihteerinä toimi opetuspäällikkö Janne Mäkinen. Ohjausryhmän työtä tuki viranhaltijoista koostunut valmisteluryhmä.

Vuonna 2023 ja 2024 tehty valmistelutyö on jakautunut kahteen osa-alueeseen: Vapaa-aikapalveluiden tilojen ja opetuksen tilojen tarkasteluun. Hyvinvointilautakunnan toiminnan alla ovat vapaa-aikapalvelut ja sivistyslautakunnan toiminnan alla ovat opetuspalvelut. Tilatarveselvityksessä on tuotu tarkasteluun edellä mainittujen toimintojen lisäksi myös laajemmin Mäntsälän kunnan investointitarpeet, joka mahdollistaa investointien kokonaisharkinnan.

Opetuspalvelut

Tilatarveselvityksessä tehtiin perusopetukseen uusi oppilasennustemalli, jossa tarkastellaan syntyneiden ikäluokkaa ja kyseessä olevan ikäluokan lasten määrän muutosta koulun aloitushetkeen saakka. Mallissa oletuksena on, että seitsemässä vuodessa ikäluokkaan tulee keskimäärin 23 prosenttia muuttovoittoa, kun lapset aloittavat oppivelvollisuuskoulutuksen seitsemän vuoden ikäisenä. Tämän jälkeen perusopetuksen ikäluokissa tapahtuu vaihtelua yhdeksän vuoden aikana, mutta muutokset ovat suhteellisen pieniä ja aloittava ikäluokka on perusopetuksen päättöluokalla melko samankokoinen kuin koulun aloitushetkellä.

Oppilasmäärän lasku 2020-luvun puolen välin jälkeen vaikuttaa erityisesti siihen, kuinka monta ryhmää tullaan perustamaan koulunsa aloittaville oppilaille. Ryhmien määrän vähenemisellä alakouluissa on yhteys tarvittavaan henkilöstömäärään, joka pienenee suhteessa ryhmien lukumäärään. Yläkoulun ja lukion osalta tarkastelujaksolla ryhmien määrän väheneminen näkyy aluksi opetukseen käytettävässä tuntikehyksessä eikä vielä samalla tavalla kuin alakouluissa henkilöstömäärässä.

Perusopetuksen oppilaiden väheneminen heijastuu myös koulujen käyttöasteessa. Vuoden 2023 tilastointipäivän perusopetuksen oppilasmäärä oli 2550. Jo tällä hetkellä osassa kouluista on melko alhainen käyttöaste ja koulukiinteistöissä olisi kapasiteettia ottaa vastaan suurempi oppilasmäärä. Koulutilojen käyttöaste tulee laskemaan 2020-luvun loppuun mennessä kaikissa kiinteistöissä. Koulurakennusten yhteinen käyttöaste on nykyhetkellä keskimäärin 76 prosenttia ja laskee ennustekaudella 57 prosenttiin, joka tarkoittaa nykyhetkeen verrattuna 662 oppilaspaikan vapautumista. Kokonaisuudessaan Mäntsälän perusopetuksen kouluissa on 3339 oppilaspaikkaa ja ennusteen mukaan niitä on vuonna 2030 vapaana 1451 paikkaa.

Tilatarveselvityksessä tavoitteena oli tarkastella erityisesti Myllymäen koulun tilahankkeen ratkaisuvaihtoehtoja. Myllymäen koulun kiinteistön ratkaisun tarkastelussa on huomioitava sen vaikutukset Mäntsälän keskustan ja keskustan alueen lähellä olevaan kouluverkon kokonaisuuteen. Kokonaistarkastelulla tuodaan päätöksentekoon muutoksen hallinnan näkökulma ja kiinteistötarpeiden muutoksen taustalla olevien tekijöiden vaikutusten arviointi. Jos tätä ei tehdä, Myllymäen koulua koskevien ratkaisujen arviointi muuttuu mahdottomaksi. Toisena tavoitteena on eri vaihtoehtojen keskinäinen arviointi. Kokonaisuuden tarkastelulla pyritään myös kuvaamaan tulevan kehityksen suuntaa koko kouluverkossa ja tukemaan päätöksentekoa. Skenaariotyöskentelyllä pyritään arvioimaan erilaisia kehityskulkuja. Tarkastellut skenaariot ovat:

- A-versio - FCG-mallin sovellus
- B-versio - Tuusula-sopimus puretaan
- C-versio - Myllymäen koulua ei rakenneta

Skenaarioiden taustalla on arvioitu oppilasmäärän vaikutuksia kiinteistötarpeisiin, opetukseen saatavan valtionosuuden kehityksen suuntaa ja henkilöstötarvetta tulevaisuudessa sekä toimintatulojen ja -menojen suhdetta. Pedagogisesta näkökulmasta skenaariot lähtevät kahdesta yhtenäiskoulusta Mäntsälän kunnan keskustan alueella ja oppilaan yhtenäisen koulupolun rakentamisesta.

Perusopetuksen oppilasmäärän pieneminen aiheuttaa kolme hallittavaa tekijää opetuspalveluihin. Ensimmäisenä on tilankäytön hallinta, toisena henkilöstömäärän hallinta ja kolmantena talouden hallinta. Nämä kaikki vaikuttavat oppilaan opetuksen toteuttamiseen. Skenaarioiden arvioinnissa on otettu huomioon nämä lähtökohdat.

Eri skenaarioiden vertailussa A-version henkilöstökustannusten väheneminen on suurin. Opetuspalveluiden talouden osalta haasteellisin asia on oppilasmäärän vähenemisen aiheuttama epäsuhta toimintatuloissa ja toimintamenoissa. Nykyisellä opetuksen toteuttamisen rakenteella

toimintamenojen säästö on noin 1,24 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti oppilasmäärään sidottu valtionosuus kuitenkin laskee huomattavasti enemmän. Valtionosuuden lasku on noin 3,5 miljoonaa euroa. Toimintatulojen laskeminen on siis suurempaa kuin nykyisellä toimintarakenteella toteutuva toimintamenojen pienentyminen, jolloin rahoitukseen nykyrakenteella muodostuu 2,6 miljoonan euron vaje.

Toimintatulojen ja toimintamenojen epäsuhdasta syntyy tilanne, jossa opetuksen toimintamenot uhkaavat painottua entistä enemmän välillisiin kustannuksiin eli kiinteistöihin, ruoka- ja siivoushuoltoon, kun taas oppilaiden opetukseen menevä osuus pienentyy jatkuvasti. Tämä aiheuttaa paineen kunnan omarahoitusosuuden kasvulle.

Oppilaiden opetuksen toteutuminen edellyttää pätevää henkilöstöä, oppimateriaaleja ja -tarvikkeita sekä asianmukaisia tiloja. Jotta Mäntsälän opetuspalveluiden laadukas toiminta voidaan turvata, tulee tämän vuosikymmenen aikana suunnitelmallisesti ratkaista toimintaan ja talouteen liittyvät haasteet. Opetuspalveluiden haaste on rakenteellinen. Rakenteellinen haaste liittyy oppilasmäärän pienentymiseen ja siihen liittyvään tarpeeseen sopeuttaa toimintaa ja menoja nykyistä huomattavasti toiselle tasolle niin, että turvataan lasten ja nuorten laadukas opetus ja mahdollisimman yhtenäinen koulupolku perusopetuksessa.

Mäntsälän kunnan investointisuunnitelmiin sisältyy paljon muitakin investointikohteita kuin sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talonrakennus- tai perusparannuskohteet. Tämän takia on tärkeää, että kunnan toimintaa ja siihen liittyviä kiinteistötarpeita tarkastellaan myös laajempänä kokonaisuutena kuin vain yhden palvelualueen tarpeita tutkien.

Tekninen ja elinvoimapalvelualueen investointisuunnitelmassa on kunnan talouden kantokyvyn ja hallinnan kannalta isoja haasteita. Haasteisiin liittyy myös rahoitus ja kunnan mahdollisuus kattaa tulorahoituksella ja lainoilla investoinnit. Toimenpideohjelmaluonnoksessa käsitellyt kiinteistöjen investointitarpeet ovat mittavia. Kun niiden lisäksi tarkastellaan muita tarpeellisia investointeja, joudutaan tekemään priorisointia ja myös investointien järjestyksen arvottamista sekä investointien tarpeellisuuden tarkastelua. Esimerkiksi vesiliikuntakeskuksen investointi siirtää muita isompia hankkeita eteenpäin, jos se toteutetaan 2020-luvun loppupuolella. Tilatarveselvityksessä opetuspalveluiden investointien vertailussa suositettiin skenaarioista A-versiota, jonka investointitarpeet ovat kustannuksiltaan pienimmät.

Mäntsälän kunnan käyttötaloudessa sivistys- ja hyvinvointipalveluiden toimintamenot muodostavat noin kaksi kolmasosaa kaikista kunnan menoista. Tekninen ja elinvoiman palvelualueen toimintamenoista suuri osa kytkeytyy sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sisäisiin vuokriin, jotka ovat teknisen palvelualueen ulkoisia toimintamenoja.

Kunnan muilla palvelualueilla ei ole tarvittavaa kykyä sopeuttaa toimintaansa vastaamaan opetuspalveluihin muodostuvaa tulojen ja menojen epäsuhtaa, jos opetuspalveluihin muodostuvaa rakenteellista haastetta ei pystytä ratkaisemaan. Tämä tarkoittaa myös kunnan muun toiminnan liikkumavaran kapenemista ja kunnan investointikyvyn pienentymistä.

Sivistyslautakunta

§ 86

24.09.2024

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tilojen käytön toimenpideohjelman luonnosversiossa (liite 1) vuosille 2025-2030 ei päätetä yksittäisen hankkeen toteutuksesta, yksikön lopettamisesta tai toimintojen yhdistämisistä. Toimenpideohjelman esitetään lausuntojen jälkeen kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi, jotta poliittisesti osoitetaan valmistelun suunta, otetaan huomioon investointien kokonaisuus ja niiden tärkeysjärjestys sekä kunnan talouden liikkumavara. Hyväksytty toimenpideohjelman ohjaa myös kuntalaisten osallisuustyöskentelyn valmistelua ja päätösten tueksi tehtävää vaikutustusten arviointia.

Sivistyslautakunnalle on valmisteltu toimenpideohjelmaluonnosta koskeva osallisuustyöskentelyn suunnitelma. Toimenpideohjelmaluonnoksesta pyydetään lausunnot vaikuttamistoimielimiltä, henkilöstöjärjestöiltä ja koulujen vanhempainyhdistyksiltä. Osallisuustyöskentelyn suunnitelma on liitteenä 2.

Valmistelija

Sivistysjohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi, opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi, hyvinvointipäällikkö Vuokko Leirimaa, sähköposti vuokko.leirimaa(@)mantsala.fi

Esittelijä

Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tilojen käytön toimenpideohjelman 2025-2030 valmistelun.

Sivistyslautakunta hyväksyy osallisuustyöskentelyn suunnitelman ja pyytää lausunnot toimenpideohjelmaluonnoksesta 16.10.2024 mennessä.

Käsittely

Käsittelyn aikana jäsen Eerik Brusila teki seuraavan vastaesityksen:

Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tilojen käytön toimenpideohjelman 2025-2030 valmistelun. Lautakunta kuitenkin painottaa, että toimenpideohjelman luonnos ja skenaarioissa eteneminen vaatii lisäpäätöksiä.

Jäsen Lauri Ylimartimo kannatti esitystä.

Koska asiasta oli tehty esittelijän esityksestä poikkeava vastaesitys puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä ja ehdotti nimenhuutoäänestystä esittelijän esityksen ollessa jaa ja Eerik Brusilan esityksen ollessa ei.

Äänestyksessä esittelijän esityksen puolesta äänesti neljä jäsentä (Martti Nykänen, Heidi Hoffman, Päivi Koski ja Matti Virpiaro) ja Eerik Brusilan esityksen puolesta äänesti neljä jäsentä (Eerik Brusila, Lauri Ylimartimo, Osku Karttunen ja Niina Pohjonen). Puheenjohtaja totesi, että kuntalain mukaan äännten mennessä tasan, päätökseksi tulee ehdotus, jota puheenjohtaja on äänestänyt.

Päätös

Puheenjohtaja totesi sivistyslautakunnan äänestyksen perusteella hyväksyneen esittelijän päätösehdotuksen.

Sivistyslautakunta

§ 86

24.09.2024

Liite 1. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tilojen käytön
toimenpideohjelmaluonnos 2025-2030
Liite 2. Osallisuustyöskentelysuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvioesitys vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2026-2028

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 87
349/02.01.00/2024

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen vuoden 2025 talousarvion pohjana on talousarviokehys, joka hyväksyttiin kunnanhallituksessa 19.8.2024. Kunnanhallitus päätti samassa kokouksessa, että palvelualueiden tulee löytää talousarvion lautakuntaesityksiin yhteensä noin 1,5 miljoonan euron lisäsäästöt. Säästötarpeet on jaettu palvelualueille toimintakulujen suhteessa.

Menojen arvioinnissa on huomioitu kustannustason kasvu niissä kuluerissä, joissa kustannukset ovat tänä vuonna kasvaneet. Muissa menoerissä ei ole mukana indeksikorotuksia, vaan menot on tarkasteltu vuoden 2024 ennusteiden pohjalta. Palkkojen sivukulut on huomioitu vuoden 2024 tasossa. Talousarvio sisältää palkan korotusten varauksen.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarviokehys ja lautakuntien käyttötaloussuunnitelma vuodelle 2025 on esitetty alla olevassa taulukossa.

SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT YHTEENSÄ	TP 2023	TA 2024	Raami Pohja 2025	LTK 2025	Muutos %	Muutos €
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	3 570 752	4 086 010	3 847 610	3 282 307	-14,69 %	- 565 303 €
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0,00 %	- €
Toimintamenot	-54 760 719	-55 946 907	-59 268 981	-57 749 554	-2,56 %	1 519 427 €
Toimintakate (Netto)	-51 189 967	-51 860 897	-55 421 371	-54 467 247	-1,72 %	954 124 €
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-422 651	-469 856	-469 856	-469 856		
Tehtävän kokonaiskustannukset	-55 183 370	-56 416 763	-59 738 837	-58 219 410		

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvioesitys vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2026-2028 huomioi kunnanhallituksen 19.08.2024 § 143 päätöksen mukaiset lisäsäästötoimenpiteet. Lautakuntaesityksessä 945 387 euron säästötavoitteesta on toteutettu 953 735 euroa.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen palvelusuunnitelmassa esitetään tarkemmat tavoitteet palvelualueen tulosalueille. Palvelusuunnitelmassa on myös esitetty toiminnan kehittämiseen ja painotuksiin liittyvät asiat tulosalueittain, Tulosalueet ovat myös nostaneet esille merkittävimmät riskit ja haasteet, jotka kohdistuvat toimintaan. Tulosalueiden tavoitteet pohjautuvat Mäntsälän kunnan strategiaan.

Sivistyksen yhteisten palveluiden keskeinen tavoite vuodelle 2025 on vuonna 2024 valmistellun sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tilaselvityksen toimenpideohjelman edistäminen yhdessä elinikäisen oppimisen ja opetuksen tulosalueiden kanssa. Palvelualue ryhtyy myös toteuttamaan Lapsi ystävällisen kunnan toimintamallia ja ohjaa koko

kuntaorganisaatiota mallin käyttöönotossa. Tulosalueella valmistaudutaan myös valtuustokauden vaihtumiseen.

Opetuksen tulosalueella varaudutaan Myllymäen koulun rakennushankeen edistämiseen. Perusopetuksen oppimisen tuen rakenteen kokonaisuudistus tulee voimaan vuonna 2025 ja myös perusopetuksen tuntijaon muutokset otetaan käyttöön samaan aikaan. Molemmat uudistukset vaativat paikallista opetus suunnitelman kehittämistyötä kiireellisellä aikataululla, koska uudistukset astuvat voimaan lukuvuoden 2025-2026 alussa.

Varhaiskasvatuksen tulosalueella jatketaan lasten sekä henkilöstön liikkumisen lisäämisen hanketta ja panostetaan henkilöstön sairaspöissaolojen vähentämiseen. Toiminnan kehittämisen painopisteinä ovat laadun arviointi, lasten osallisuuden toteutuminen ja lasten tuen tarpeisiin vastaaminen.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueella toiminnan kehittäminen jatkuu. Vuoden 2024 aikana käynnistettyjä uusia toimintamuotoja vahvistetaan. Senioriohjaus ja ehkäisevän päihdetyön toimintamuotoja vakiinnutetaan. Vapaa-aikapalveluiden resursseja kohdistetaan tarpeita vastaavasti ja toiminta pyritään ulottamaan laajemmalle joukolle nuoria. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Samalla valmistaudutaan kunnan laajan hyvinvointikertomuksen tekemiseen uuden valtuustokauden alussa syksyllä 2025.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen investointiesitykset kohdistuvat opetuspalveluihin, vapaa-aikapalveluihin ja sähköisen arkistoinnin rajapintoihin. Investointiesitykset on esitetty palvelusuunnitelmassa.

Sivistys- ja hyioivntipalvelualueen henkilöstömäärä supistuu ja talousarviossa ei ole esityksiä henkilöstölisäyksistä. Henkilöstön osalta varhaiskasvatuksen tulosalueen talousarvioon sisältyvät kahden apulaisjohtajan tehtävät ja varhaiskasvatustalouden henkilöstörakenteen muutokseen vaadittava resurssi. Henkilöstörakenteen muutos on toteutettava varhaiskasvatuksessa vuoteen 2030 mennessä.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen toimintaan kohdistuvat riskit ja niiden hallinta on esitetty palvelusuunnitelmassa. Vuoden 2025 talousarvion riskien hallinnassa ei ole voitu huomioida yksityisen varhaiskasvatuksen tilanteen heikkenemistä. Tätä riskiä voitaisiin hallita yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelillä.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvioesitykseen ei sisälly nuorisovaltuuston aloitetta yläkoulujen ja lukion aamupalasta.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvioesitys vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2026-2028 sekä investoinnit vuodelle 2025 on esitetty liitteessä 1. Hyvinvointilautakuntaa ja sivistyslautakuntaa nähdessä sitovat ja kunnan strategian toimeenpanoa tukevat tavoitteet on esitetty liitteessä 2. Liitteessä 3 on esitetty henkilöstösuunnitelma vuodelle 2025.

Sivistyslautakunta

§ 87

24.09.2024

Sivistyslautakunnalle on valmisteltu myös tulosalueiden toimintoja koskeva suorite- ja tunnuslukutaulukot. Liitteessä 4 esitetyissä suorite- ja tunnuslukutaulukoissa on muiden tulosalueiden tiedot poislukien opetuspalvelut. Opetuspalveluiden tiedot täydennetään 20.9. tilastointipäivän tiedonkeruun jälkeen ja tuodaan lautakunnalle hyväksyttäväksi lokakuun kokouksessa.

Valmistelija

Sivistysjohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi, opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti Janne.makinen(@)mantsala.fi, varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola, sähköposti karoliina.purola(@)mantsala.fi, hyvinvointipäällikkö Vuokko Leirimaa, sähköposti vuokko.leirimaa(@)mantsala.fi, controller Kristian Kuisma, sähköposti kristian.kuisma(@)mantsala.fi

Esittelijä

Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta hyväksyy sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2026-2028 sekä investoinnit vuodelle 2025.

Sivistyslautakunta hyväksyy palvelualueen liitteissä 2-3 olevat lautakuntiin nähden sitovat tavoitteet ja henkilöstösuunnitelman.

Sivistyslautakunta hyväksyy liitteessä 4 olevat suorite- ja tunnuslukutiedot sivistyksen yhteisten, varhaiskasvatuksen ja elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueiden osalta.

Käsittely

Controller Kristian Kuisma, opetuspäällikkö Janne Mäkinen ja varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola esittelivät asiaa kokouksessa.

Käsittelyn aikana sivistysjohtaja muutti esitystään seuraavasti:

Sivistyslautakunta päättää seuraavin muutoksin sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2026–2028 sekä investoinnit vuodelle 2025.

- Perusopetuksen iltapäivätoiminnalle kustannuspaikalle 4125 varataan 21 000 euroa.
- Myllymäen koulun kustannuspaikalle 4166 ja Riihenmäen kustannuspaikalle 4119 varataan yhteensä 6 374 euroa.
- Varhaiskasvatuksen yhteisten kustannuspaikan tilille 4470 lisätään muskaritoiminnalle 9000 euroa.

Nämä varaukset ja lisäykset heikentävät palvelualueelle asettua säästötavoitetta 36 375 euroa. Säästötavoite saavutetaan seuraavasti:

- Jaksotettuihin palkkoihin varataan vuodelle 2025 palvelualueelle 115 000 euroa, joka kattaa säästötavoitetta 25 000 eurolla.
- Opetuspalveluissa luovutaan someturvapakalusta, joka kattaa säästötavoitetta 12 000 eurolla.

Säästöjen painottaminen tuo yhteensä 37 000 euron säästön.

Sivistyslautakunta

§ 87

24.09.2024

Sivistyslautakunta hyväksyy sivistysjohtajan muutetun päätösesityksen mukaisesti sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2026–2028 sekä investoinnit vuodelle 2025. Sivistyslautakunta hyväksyy palvelualueen liitteissä 2–3 olevat lautakuntiin nähden sitovat tavoitteet ja henkilöstösuunnitelman. Sivistyslautakunta hyväksyy liitteessä 4 olevat suorite- ja tunnuslukutiedot sivistyksen yhteisten, varhaiskasvatuksen ja elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueiden osalta.

Käsittelyn aikana jäsen Eerik Brusila teki seuraavan vastaesityksen:

Kotihoidontuen kuntalisä säilytetään samanlaisena myös vuonna 2025. Vastaesitykseen sisältyy myös sivistysjohtajan muutettu päätösesitys.

Jäsen Lauri Ylimartimo kannatti esitystä.

Koska asiasta oli tehty esittelijän esityksestä poikkeava vastaesitys puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä ja ehdotti nimenhuutoäänestystä esittelijän muutetun päätösesityksen ollessa jaa ja Eerik Brusilan vastaesityksen ollessa ei.

Äänestyksessä esittelijän esityksen puolesta äänesti neljä jäsentä (Martti Nykänen, Heidi Hoffman, Päivi Koski ja Matti Virpiaro) ja Eerik Brusilan esityksen puolesta äänesti neljä jäsentä (Eerik Brusila, Lauri Ylimartimo, Osku Karttunen ja Niina Pohjonen). Puheenjohtaja totesi, että kuntalain mukaan äänten mennessä tasan, päätökseksi tulee ehdotus, jota puheenjohtaja on äänestänyt.

Päätös

Puheenjohtaja totesi sivistyslautakunnan äänestyksen perusteella hyväksyneen esittelijän muutetun päätösehdotuksen.

Liite 1. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvioesitys vuodelle 2025

Liite 2. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen strategiaa tukevat tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2025

Liite 3. Henkilöstösuunnitelma 2025 sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Liite 4. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen suorite- ja tunnuslukutaulukko

Sivistyslautakunta

§ 88

24.09.2024

Otto-oikeuden piiriin kuuluvat viranhaltijapäätökset

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 88

Toimielimen tiedoksi on tuotu oheismateriaalina otto-oikeuden piiriin kuuluvat viranhaltijapäätökset hallintosäännön mukaisesti.

Päätösehdotus

Toimielin päättää, ettei se käytä kuntalain mukaista otto-oikeutta sen tiedoksi tuotuihin viranhaltijapäätöksiin.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Ilmoitusasiat

Sivistyslautakunta 24.09.2024 § 89

Toimielimelle tuodaan tiedoksi seuraavaa:

- Itä-Suomen yliopisto UEF sopimus professioalojen harjoittelusta 2024
- Kuntakehityslautakunnan kokouksen päätös 15.8.2024 § 81 Linjatien kuljetusjärjestelyt
- Kunnanhallituksen päätös 17.6.2024 § 130. Vaikuttamistoimielinten hyväksytyt toimintasäännöt 2024 (lapsi- ja perheasiainneuvosto, nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja ikäihmisten neuvosto)
- Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2023
- Opetushallituksen kirje (OPH-2022-2024). Käyttömenojen valtionosuuksien laskenta/syksyn 2024 tilastointipäivän perustiedot
- Opetushallituksen määräys 4.9.2024 kunnan, kuntayhtymän ja yksityisen palveluntuottajan tietojen tallentamisesta varhaiskasvatuksen tietovarantoon (OPH-4682-2024)
- Opetushallituksen lähete 12.9.2024 Valtionosuuspäätös opetus- ja kulttuuritointa varten myönnettävästä valtionosuudesta, 2024 päätettyjen esi- ja perusopetuksen yksikköhintojen korjaaminen
- Opetushallituksen tiedote 4.9.2024 (OPH-4711-2024) Esi- ja perusopetuksen vuoden 2024 opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoituksen korjaaminen ja liite VM kirje 8.4.2024 (VN/35661/2023)
- Opetushallituksen päätös 28.6.2024 (VN/37041/2023 VN/3704/2023-OKM-4) Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 29 §:n mukaisten vuodelle 2024 päätettyjen esi- ja perusopetuksen yksikköhintojen korjaaminen
- Opetus- ja kulttuuriministeriön päätös 2.9.2024 (VN/32387/2023 VN/32387/2023-OKM-28) Päätös opetus- ja kulttuuritointa varten kunnille myönnettävästä valtionosuudesta sekä kuntayhtymille, rekisteröidyille yhteisöille ja säätiöille myönnettävästä rahoituksesta vuodelle 2024
- Aluehallintoviraston selvityspyyntö 20.9.2024 ESAVI/34013/2024 varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimusten täyttymiseen
- Hyökännummen koulun rehtorin päätös 13.8.2024 Hyökännummen koulun luokkien 5A, 5B, 6AB opintoretki Kellokosken urheilukentälle 20.8.2024
- Hyökännummen koulun rehtorin päätös 19.8.2024 Hyökännummen koulun luokkien 4 A ja B, PL opintoretki Keravanjärvelle 29.8.2024
- Nummisten koulun rehtorin päätös 19.8.2024 Nummisten koulun luokkien 6 A ja B leirikoulu Vierumäen urheiluopistoon 11.-13.9.2024
- Ohkolan koulun rehtorin päätös 22.8.2024 Ohkolan koulun luokan 6 leirikoulu Kuortin kartanossa 3.-6.9.2024
- Hyökännummen koulun rehtorin päätös 20.8.2024 Hyökännummen koulun luokkien 3–6 oppilaiden opintoretki koulujen väliseen yleisurheilukilpailuun 4.9.2024 Mäntsälään
- Hyökännummen koulun rehtorin päätös 23.8.2024 Hyökännummen koulun 6 luokan leirikoulu Piispalan leirikeskuksessa 3.-6.9.2024

Sivistyslautakunta

§ 89

24.09.2024

- Hyökännummen koulun rehtorin päätös 26.8.2024 Hyökännummen koulun luokan 5 opintoretki Porakallion virkistysalueelle 30.8.2024
- Hyökännummen koulun rehtorin päätös 9.9.2024 Hyökännummen koulun luokkien 1–2 opintoretki Kellokosken sairaalan rakennustyömaalle 11.9.2024
- Hepolan koulun rehtorin päätös 6.9.2024 Hepolan koulun luokkien 1–5 C opintoretki Haukankierrokselle Saarella 13.9.2024
- Hepolan koulun rehtorin päätös 13.9.2024 Hepolan koulun petuluokan opintoretki Haukankierrokselle Saarella 13.9.2024
- Hyökännummen koulun rehtorin päätös 23.9.2024 Hyökännummen koulun luokkien 5 AB, 6 AB ja 5–6 pienluokat opintoretki Tuusulaan Halosenniemen taidemuseoon 25.9.2024

Sivistysjohtajan tiedotusasiat

- Musiikkiopiston tiloissa vierailu 26.11.2024 klo 16.00
- Vertikal Oy:n selvitys varhaiskasvatuksen kustannusrakenteesta tulee syksyllä tiedoksi sivistyslautakunnalle

Päätösehdotus

Toimielin merkitsee ilmoitusasiat tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 76, § 77, § 78, § 80, § 85, § 86, § 87, § 88, § 89

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhI 50 § 2 mom.)
- etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 79, § 81, § 82, § 83, § 84**OIKAISUVAATIMUSOHJEET**

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*), sekä
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus on toimitettava Mäntsälän kunnan kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa *asianosaisen* katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään:

Mäntsälän Sivistyslautakunta

Postiosoite: Heikinkuja 4, 04600 Mäntsälä

Käyntiosoite: Heikinkuja 4, 04600 Mäntsälä

Sähköpostiosoite: kirjaamo@mantsala.fi

Puhelinnumero: 019 264 5000 (vaihe)

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua

- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Jos oikaisuvaatimuspäätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Mäntsälän kunnan kirjaamosta: kirjaamo@mantsala.fi